Bulletin van
Arctic Peoples Alert
nummer 19 - zomer 2005

arctica

Colofon

Arctica is het bulletin van stichting Arctic Peoples Alert. Arctic Peoples Alert is een Nederlandse belangenorganisatie voor inheemse volken in het Noordpoolgebied.

nummer 19 - Zomer 2005

Prijs losse verkoop: €2,50
Donateur Arctic Peoples Alert:
min. €10,- per jaar

Arctic Peoples Alert
Zusterstraat 58 B
2512 TN Den Haag
Telefoon: 070 4020943
Fax: 070 3882915
E-mail: arctica@planet.nl
Web-site: www.arctica.nl

Postbank: 440 8028
Actierekening: 40092
IBAN NL43 PSTB 0000 0400 92
BIC PSTBNL21
Schenkingen zijn - onder voorwaarden - aftrekbaar van de belastingen.
KvK: 41157171

Redactie: Govert de Groot, Rosanne van Klaveren, Charles van den Ouweland en Alja Sulsters. Fotoredactie: Jeroen Toirkens.
Druk: Albani, Den Haag
op minder milieubelastend papier
Lay-out: Sandra de la Combé

Oplage: 2.000 exemplaren
ISSN: 1387-2818
Tenzij anders vermeld mogen artikelen met bronvermelding worden overgenomen.

Arctic Peoples Alert

Govert de Groot

Dit jaar lukt het ons aardig om ons bulletin *Arctica* regelmatig uit te brengen. Met het nulnummer meegeteld, ligt hier alweer de **twintigste *Arctica***. Wat ons tegenzit is het aantal donateurs die afhaken. Vandaar een oproep aan u een nieuwe donateur te werven.
Eind mei 2005 heeft de **secretaris** van het bestuur van stichting Arctic Peoples Alert, antropoloog Jan van Boeckel, zijn functie aan Marnix Koolhaas overgedragen. Jan is mede-oprichter van de Innu Steungroep en Arctic Peoples Alert en thans werkzaam bij het NCIV (Nederlands Centrum voor Inheemse Volken). Wij danken hem voor zijn enorme inzet en verwelkomen Marnix in het bestuur. Marnix is vooral bekend als radiomaker en voormalig eindredacteur van het VPRO-radioprogramma OVT en het tv-programma Ard&Keessie.
Met het oog op de voortzetting van het **Nederlands Polair Programma** (NPP) in 2007-2010 heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken de Universiteit Twente opdracht gegeven om het NPP-beleid en programma 2003-2006 te evalueren. Het blijft merkwaardig dat dit in hoofdzaak wetenschappelijke programma valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Buitenlandse Zaken. Met betrekking tot de Arctis zou het beter zijn als de minister van Buitenlandse Zaken zich beperkt tot de Nederlandse inzet bij de Barentsz Euro-Arctische Raad en de Arctische Raad en daarnaast de activiteiten van de andere ministeries in de werkgroepen van de Arctische Raad zoals in AMAP (*Arctic Monitoring and Assessment Programme*), SDWG (*Sustainable Development Working Group*) en CAFF (*Conservation of Arctic Flora*) aanstuurt en coördineert. Nu zitten hierin namens Nederland soms vertegenwoordigers met twee of meer petten op. Arctic Peoples Alert wacht met belangstelling het evaluatierapport af.
Het voorjaar stond weer bol van de acties tegen de jacht op jonge **zeehonden**. Ook wij veroordelen de commerciële jacht, maar de roep om een algeheel invoerverbod is onterecht. De EU kent al een invoerverbod op huiden afkomstig van 'jonge zeehonden'. Bij een algeheel verbod vergeet men weer eens de sociale en economische gevolgen voor de Inuit. Voor hen is zeehondenvlees 'dagelijks brood' en de huid een bijproduct. Overigens heeft de EC Nederland verschillende keren gewaarschuwd de vangst van **muskusratten** minder wreed te maken overeenkomstig de afspraken rond het wildklemmenbesluit. Als inheemse volken in de Arctis hun wildklemmen moeten aanpassen, moet Nederland zeker het goede voorbeeld geven.
Samen met NomadsLife en het Filmhuis Den Haag werkt Arctic Peoples Alert hard aan een **Arctische Dag** op zaterdag **29 oktober 2005** die in het teken zal staan van het Barentsz Euro-Arctische Jaar voor Inheemse Volken. **Vrijwilligers** die op deze dag willen helpen, vragen wij zich te melden.

Inhoud:

2. Arctic Peoples Alert
3. 5de RAIPON-congres in Moskou
6. Noordpoolexpeditie mislukt
7. Dukha-studentes studeren met uw steun!
8. Arctische mythen – Het ontstaan van de aarde
10. Kort + Poolkoorts

Foto voorpagina:
Twee Sami in Finland tijdens St. Mariadag. Dit religieuze festival wordt ieder jaar eind maart georganiseerd op het bevroren Ounasjärvi-meer in Hetta - Enontekiö - Finland.
www.enontekio.fi *Foto: © NomadsLife, Jeroen Toirkens, (2001).*

V^de RAIPON-congres in Moskou

Jeroen Toirkens, NomadsLife

Moskou was half april 2005 het toneel van het vijfde congres van RAIPON, de federatie van organisaties van kleine inheemse volken in het Noorden, Siberië en het Verre Oosten van de Russische Federatie. Tijdens dit vierjaarlijkse congres debatteerden de 41 aangesloten inheemse organisaties onder meer over landrechten, milieuproblematiek en olie- en gaswinning. Het congres werd door veel binnenlandse en buitenlandse gasten van (Europese) organisaties en NGO's bijgewoond. Fotograaf Jeroen Toirkens van NomadsLife bezocht namens Arctic Peoples Alert het RAIPON-congres.

Het congres begon met enkele rondetafelgesprekken. Aangezien de Russische Federatie de komende twee jaar voorzitter is van de Arctische Raad, was een van de thema's "de Arctische Raad als een model voor samenwerking tussen regeringen en inheemse volken." Aanwezig waren onder meer vertegenwoordigers van de permanente deelnemers van de Arctische Raad. zoals RAIPON (*Russian Association of Indigenous Peoples of the North*), ICC (*Inuit Circumpolar Conference*) en haar IPS (*Arctic Council Indigenous Peoples' Secretariat*), maar ook leden van het Sami Parlement. Een ander thema was het terugdringen van de vervuiling van de Arctis. In Rusland zijn grote problemen met PCB's onder andere in oude elektriciteitsinstallaties. Robert Dyer van ACAP (*Action Plan for Elimination of Pollution in the Arctic*) zette uiteen wat de directe gevolgen voor inheemse volken zijn. Door het consumeren van vis uit vervuild water krijgt men veel zware metalen naar binnen die allerlei gezondheidsklachten en zelfs voortijdige sterfte tot gevolg hebben. PCB's (polychloorbifenylen) zijn giftige stoffen die zeer moeilijk afbreekbaar zijn. Via diverse programma's ondersteunt ACAP het stoppen van gebruik van PCB'c en het beheren van het met PCB's vervuild afval. Nederland draagt aan ACAP financieel bij en het Arctisch Centrum in Groningen participeert erin. In Nederland geldt een verbod op de productie en gebruik van PCB's, maar in onze bodem ligt ook nog een erfenis. Ook worden nog steeds transformatoren en condensatoren met PCB's gebruikt.

Sergey Haruchi, voorzitter van RAIPON, spreekt het congres toe.
Foto: © NomadsLife, Jeroen Toirkens (2005).

Catwalk

De intensieve vergaderingen werden 's avonds afgewisseld met een bruisend cultureel programma. Door uitbundige muziek, dans en theater werden we deelgenoot gemaakt van de rijke culturele tradities van de Russische inheemse volken. Vrolijke erotisch getinte dans van de Itelmen uit Kamchatka, keelzang uit Tuva en humoristisch theater van de Nenets. Tijdens een modeshow liepen er niet alleen Sami, Nenets en Koryak in traditionele kleding op de catwalk, maar ook Russische en inheemse mannequins in moderne ontwerpen, gebaseerd op traditionele kleding.

Sovjettijden

De volgende twee dagen werd er gediscussieerd. De Russische regering werd vertegenwoordigd door de minister van Buitenlandse Zaken Sergey Viktorovich Lavrov en de minister voor Regionale Ontwikkeling Vladimir Anatolyevich Jakovlev. Jakovlev bracht een groet en dankwoord over van president Poetin die de problematiek van de inheemse bevolking als prioriteit van de regering ziet. Aleksei V. Ohotnikov van *Sakhalin Energy Investment Company* probeerde het regeringsbeleid duidelijk te maken. Hij werd abrupt onderbroken door een emotionele oproep van Nina Afanasjeva, een vertegenwoordigster van de Kola Sámi: "*Ik ben geshockeerd! Veel mensen begrijpen de psychologie van de inheemse volken niet. Wat is ons voordeel bij al die olie- en gaswinning? Worden wij gecompenseerd voor het verjagen van onze rendieren? Wie gaat onze Sámi-dorpjes opknappen die verwoest zijn tijdens het communistische bewind? Hoe kan de Arctische Raad ons helpen? We komen hier iedere vier jaar maar ik zie geen verbeteringen!*"
Veel goede voornemens, maar ook veel kritiek tijdens een constructief, open en toegankelijk congres. Alleen de herbenoeming van de president Sergey Kharyuchi deed aan de vroegere Sovjettijden denken. Hij had de maximale twee termijnen als president al gediend, maar werd na een rommelig debat, diverse hertellingen en een statutenwijziging toch voor een derde termijn herkozen.

www.raipon.org www.amap.no

Vde Raipon Congres *Foto linksboven: Openingsdans door de Itelmen uit Kamchatka; linksonder: Samayev Fedor Sergeevich, vertegenwoordiger van de Soyots, een kleine groep Boeddhistische nomaden uit Buryatia.*

Foto rechtsboven: Koortsachtig overleg door het RAIPON-bestuur over de verkiezingsregels; rechtsonder: Modeshow van traditionele inheemse kleding en daarop gebaseerde moderne ontwerpen.
Foto's: © NomadsLife, Jeroen Toirkens (2005).

Govert de Groot

Door de concurrentiestrijd op de arctische logistieke markt is aan de *Pole Track 2005* expeditie op 31 maart een bizar einde gekomen. Dit tot grote teleurstelling van het expeditieteam onder leiding van de Nederlander Marc Cornelissen. Wel heeft het team, per helikopter op de allerlaatste dag, toch nog het weerstation 'Panda 1' kunnen plaatsen.

De expeditieleden vertrokken in februari 2005 voor een 1.000 kilometer lange ski-tocht naar de Noordpool. Doel van de expeditie was het onderzoeken van de invloed van klimaatverandering. De logistieke verzorger van de expeditie, het Frans-Russische bedrijf *Cerpolex*, ondervond problemen rondom het verkrijgen van vergunningen voor opbouw van een poolbasis. Zo'n basis is van cruciaal belang om het team te kunnen ondersteunen naarmate ze dichter bij de Noordpool komen en ze van daaruit weer terug te kunnen brengen naar het vasteland. De oorzaken van de vertragingen en het afbreken van de expeditie wijzen in de richting van een Russisch bedrijf dat een monopoliepositie probeert te verwerven op de logistieke markt: het vervoer van wetenschappers, avonturiers en toeristen. Dit waarschijnlijk met oog op de grote toename van expedities in het Internationale Polaire Jaar 2007-2008. Dit bedrijf schrikt er niet voor terug om zijn connecties met de Russische autoriteiten te gebruiken om er zo voor te zorgen dat zijn concurrent *Cerpolex* het werken in de regio onmogelijk wordt gemaakt. Ondanks zijn aanbod om voortzetting van de expedities mogelijk te maken heeft geen van de expedities ervoor gekozen om met dit bedrijf in zee te gaan. Cornelissen: "*Een expeditie zoals deze, met verschillende wetenschappelijke, maatschappelijke en sportieve doelstellingen, is altijd een complexe operatie. Maar de situatie waarmee we nu geconfronteerd worden is zo bizar dat ik er bijna geen woorden voor heb. We zijn hier naar toe gekomen om de pracht van het Noordpoolgebied onder de aandacht te brengen en de gevolgen te laten zien van klimaatverandering op dit unieke ecosysteem. Het is voor ons moeilijk te begrijpen waarom onze inspanningen, die gesteund worden door vele internationale organisaties, worden gedwarsboomd. We zijn in ieder geval blij dat het op de valreep nog gelukt is een weerstation geplaatst te krijgen.*"

Foto: © Pole Track

Groenland

Eind april heeft Cornelissen een korte reis naar Groenland gemaakt om *Pole Track 2005* op een alternatieve manier te kunnen afronden. Het bleek namelijk mogelijk om de weerstations Essent 2 en 3 ten noorden van Groenland uit te laten zetten door Christian Haas van het Alfred Wegener Instituut. Daarnaast is Groenland de locatie waar volgend jaar zes studenten kennis gaan maken met het arctisch gebied om de gevolgen van klimaatverandering aan den lijve te ondervinden en een bijdrage te leveren aan klimaatonderzoek als onderdeel van het *Ben & Jerry's Climate Change College*. Dit college is een driejarig initiatief, waarbij ieder jaar zes studenten in de leeftijd van 18 tot en met 25 jaar opgeleid worden. In het eerste jaar staat het college open voor drie Nederlandse en drie Engelse deelnemers.

Er zijn ook allerlei andere initiatieven. Zo is er begin juli 2005 een *Canadian Youth Climate Change Conference (YC3)* in Brits Columbia en organiseert *Fair Nature* in Haarlem het project jongerenatelier *Ice is Hot*.

Zie ook *Arctica 18*.
www.climatechangecollege.org
www.noordpoolexpeditie.nl
www.yc3.net
www.fairnature.org

Dukha-studentes studeren met uw steun!

Donateurs van NomadsLife en Arctic Peoples Alert hebben in totaal €750,- gestort ten behoeve van het *Mongolian Reindeer Fund*. In maart 2005 heeft Chimeddorj Amarsanaa* de cheque namens Arctic Peoples Alert en NomadsLife overhandigd aan professor Sukhbaatar van de Universiteit van Genghis Khan in Ulaanbaatar, de hoofdstad van Mongolië. Het bedrag wordt gebruikt voor het voldoen van het collegegeld van drie studentes.

Een van de meisjes moest huilen toen ze het goede nieuws hoorde: *"Ik kon het niet geloven tot ik de cheque gezien had. Hoe kan het dat mensen uit een ander land, die geen familie zijn en die we zelfs nog nooit ontmoet hebben, ons collegegeld betalen?"* De studentes beloofden dat zij zich nu zullen concentreren op hun studie en met de opgedane kennis hun bijdrage zullen leveren aan de ontwikkeling van de Dukha-gemeenschap.

Professor Sukhbaatar (1943) is afgestudeerd aan de Nationale Universiteit van Mongolië als economisch geograaf in 1966. Tot 1994 heeft hij gewerkt aan het Geografisch Instituut van de Wetenschappelijke Academie van Mongolië. Van 1995 tot 2003 was hij wetenschapper aan het Antropologisch Centrum van de Medische Universiteit van Mongolië. Vanaf 1999 is hij onderdirecteur van de Genghis Khan Universiteit.

Sinds 1970 doet Sukhbaatar onderzoek aan etnische minderheidsgroepen in Mongolië. Hij rapporteerde aan de regering over de situatie van de Dukha-rendierhouders met positieve gevolgen. In 1982 kwam er echter een nieuwe regering in Mongolië die de Dukha in het dorp Tsagaannuur wilde concentreren. Sukhbaatar protesteerde hiertegen en moest als gevolg hiervan zijn activiteiten voor de regering stopzetten.

Toen hij in 1992 terugkwam bij de Dukha was hij geschokt door de verslechterde situatie die hij aantrof. Vijf jaar lang probeerde hij vergeefs steun te krijgen van allerlei organisaties tot hij in 1997 een bezoek bracht aan de Dukha met in zijn gevolg een aantal Mongoolse journalisten. Zij schreven enkele goede artikelen die de bevolking van Mongolië en nationale en internationale organisaties over de Dukha informeerden. In 1999 richtte hij het *Mongolian Reindeer Fund* op. Nu ziet Sukhbaatar de toekomst voor de Dukha weer positief in.

Professor Sukhbaatar met de Dukha-studentes.
Foto: © Chimeddorj Amarsanaa (2005).

Naast de ondersteuning van de studentes worden de Dukha ook geholpen met medicijnen voor de rendieren en voedselhulp in de lente, om te voorkomen dat zij na de strenge winter gedwongen worden hun rendieren te slachten voor voedsel.

Namens de Dukha hartelijk bedankt voor uw steun!

Wilt u op de hoogte gehouden worden van de activiteiten van NomadsLife? Word dan lid van de NomadsLife familie. Familie verwijst naar de familiebanden binnen de nomadische cultuur. Twee keer per jaar verschijnt er een nieuwsbrief en er worden regelmatig activiteiten georganiseerd. Bijdragen voor het steunfonds kunnen worden overgemaakt op giro 4408028 t.n.v. Arctic Peoples Alert o.v.v. Dukha. www.nomadslife.com

* Chimeddorj Amarsanaa is de gids en contactpersoon van NomadsLife in Mongolië.

- advertentie -

Antiquariaat voor uw natuur- en poolboeken

Moby Dick

1. Bryant, J.H. en Cones, H.N.: **Dangerous Crossings**. The first modern polar expedition 1925. Annapolis 2000, 208 blz., €12,-
2. Buliard, R.: **Inuk**, ik ben de mens. Den Haag 1951, 354 blz., €12,-.
3. Coccola, R. de: **Ayorama**, zo is het leven van de Eskimo's. Den Haag, 292 blz., €10,-.
4. Ehrlich, Gr.: **This cold heaven seven**. Seasons in Greenland. New York 2001, 378 blz., €15,-.
5. Fleming, F.: **Ninety degrees North**. The quest for the North Pole. London 2001, 470 blz., €15,-.
6. Freuchen, P.: **Mijn leven onder de Eskimo's.** Amsterdam 1967, 304 blz., €10,-.
7. Kampen, A. van: **Groenland continent der eenzamen.** Bussum 1970, 342 blz., €10,-
8. Kerguelen, Tremarec de: **Relation d'un voyage dans la mer du nord**, aux cotes d'Islande, du Groenland, de Ferro, de Schettland, des Orcades & Norwege. Parijs 1768, 220 blz., €1.575,-.
9. Koopmans-Eijlders, E. e.a.: **Van Zuidpoolijs tot Noorderlicht**. Verslag van een adembenemende reis. Baarn 2003, 256 blz., €10,-.
10. Leroux, O.: **Inuit women artists.** San Francisco 1994, 254 blz., €22,-.
11. Zorgdrager, C. G.: **Bloeijende opkomst der aloude en hedendaagsche Groenlandsche vissery**. Amsterdam 1728, mist enkele afbeeldingen, €630,-.
12. Nansen, F.: **Onder de Eskimo's.** Amsterdam. 224 blz., €15,-
13. Nansen, F. **In Nacht und Eis.** Leipzig 1897, 1.556 blz., €150,-

De prijzen zijn exclusief verzendkosten.

Antiquariaat Moby Dick, Schoolstraat 31, 2202 HD Noordwijk,
tel: 071 3619498 - fax: 071 3616915,
mobydick@antiqbook.nl - www.lezenaanzee.nl

Arctische mythen

Mythen zijn traditionele verhalen die uitdrukking geven aan de visie en moraal waarmee een afzonderlijk volk zich onderscheidt. Het zijn de wortels van het bestaan. Via de mythen van de arctische volken kunnen wij meer inzicht krijgen in de denkpatronen van vroegere tijden, die nog steeds van groot belang zijn in deze regio.

Veel arctische volken hebben mythen over het ontstaan van de aarde. Zo ook de Inuit op Groenland. In verschillende verhalen uit deze regio wordt verteld dat de huidige wereld is voortgekomen uit een eerdere versie, die simpelweg uit de lucht regende. Nadat alle grond, stenen en bergen uit de lucht gevallen waren, kropen de eerste mensen en kinderen uit de aarde te voorschijn. Het was nog donker en er was niets anders te eten dan het slijk van de aarde. In hun lampen brandden de mensen water, dat toen nog brandbaar was. Omdat ze graag honden hadden, stampte een man op de aarde terwijl hij met een hondenriem zwaaide. 'Hok, hok, hok' riep hij. Vervolgens sprongen de honden uit de heuvels.
De mensen wisten in die tijd nog niet hoe ze dood moesten gaan. Daarom werd het veel te vol. De aarde kon dat niet dragen en begon langzaam af te brokkelen. Toen kwam er een vreselijke vloedgolf die bijna alle mensen wegspoelde. De mensen die overbleven, wisten dat het zo niet langer door kon gaan. Na wat overleg besloten ze dat ze in ruil voor daglicht wel sterfelijk wilden worden. Zo kreeg de wereld zonlicht en jaargetijden. Vanaf dat moment kunnen de mensen jagen en hoeven we niet langer de aarde op te eten. Met de dood valt goed te leven. Want als er iemand sterft, stijgt de ziel op naar de hemel waar ze begint op te lichten als een ster. En deze zielen vormen, zoals in Oost-Groenland verteld wordt, het noorderlicht als ze met schedels een balspel spelen.

Ook in andere arctische ontstaansmythen is een eerste wereld door een overstroming ten onder gegaan. De Inuit in Canada geloofden dat Wee-sa-kay-jac de aarde geschapen had. Boze geesten groeven echter een gat waardoor al het water uit de aarde kon komen. De hele wereld liep onder, op een klein stukje na. Wee-sa-kay-jac gaf de dieren de opdracht om een grote kano te bouwen. De bever knaagde bomen om, die de muskusrat met wortels vastbond. De kikker maakte de naden dicht met leem en de vogel zorgde voor een warme bedekking van gras en veren. Net op tijd was de kano af, want het water sloeg al over het eiland. Ze zwierven maandenlang over de eindeloze zee, tot het water ophield met stijgen. Nu

was het tijd voor Wee-sa-kay-jac om de aarde te herscheppen. Maar hij had geen klei om mee te werken. Daarom stuurde hij de bever naar de diepte om klei op te duiken. De bever verdronk. Ook de otter die als tweede dook, kwam niet meer boven. Daarna was het de buurt aan de muskusrat, die eveneens verdronk. Zijn lichaam kwam wel bovendrijven en tussen zijn klauwen vond Wee-sa-kay-jac een beetje klei. Dit kleine beetje klei was genoeg om een hele wereld van te brouwen in een kookpot. Want toen de klei kookte, zwol het zover op dat het over de randen van de pot uitstroomde tot zover het oog kon zien. Wee-sa-kay-jac gaf de veelvraat de opdracht om te kijken hoe groot de nieuwe aarde was. Na twee dagen kwam de veelvraat weer terug. De aarde was dus nog te klein. Daarom kookte Wee-sa-kay-jac de klei nog wat langer door en stuurde de veelvraat nogmaals op pad. Pas bij een derde keer was de aarde zo groot geworden, dat de veelvraat de weg niet meer terug kon vinden. Vervolgens nam Wee-sa-kay-jac nog wat klei uit de pot en boetseerde de eerste mens.

Met name deze tweede mythe doet sterk aan het bijbelse verhaal over de Ark van Noach denken. De bekering tot het christendom heeft ongetwijfeld haar invloed op diverse mythen uitgeoefend, maar vermoedelijk berust niet het hele concept van de zondvloed daarop. De zondvloed is namelijk een universeel thema in ontstaansmythen. In een aantal Soemerische, Babylonische en Griekse mythen uit de tijd voor het christendom wordt er ook een schip gebouwd waarop een kleine groep mensen en dieren de ramp overleeft.

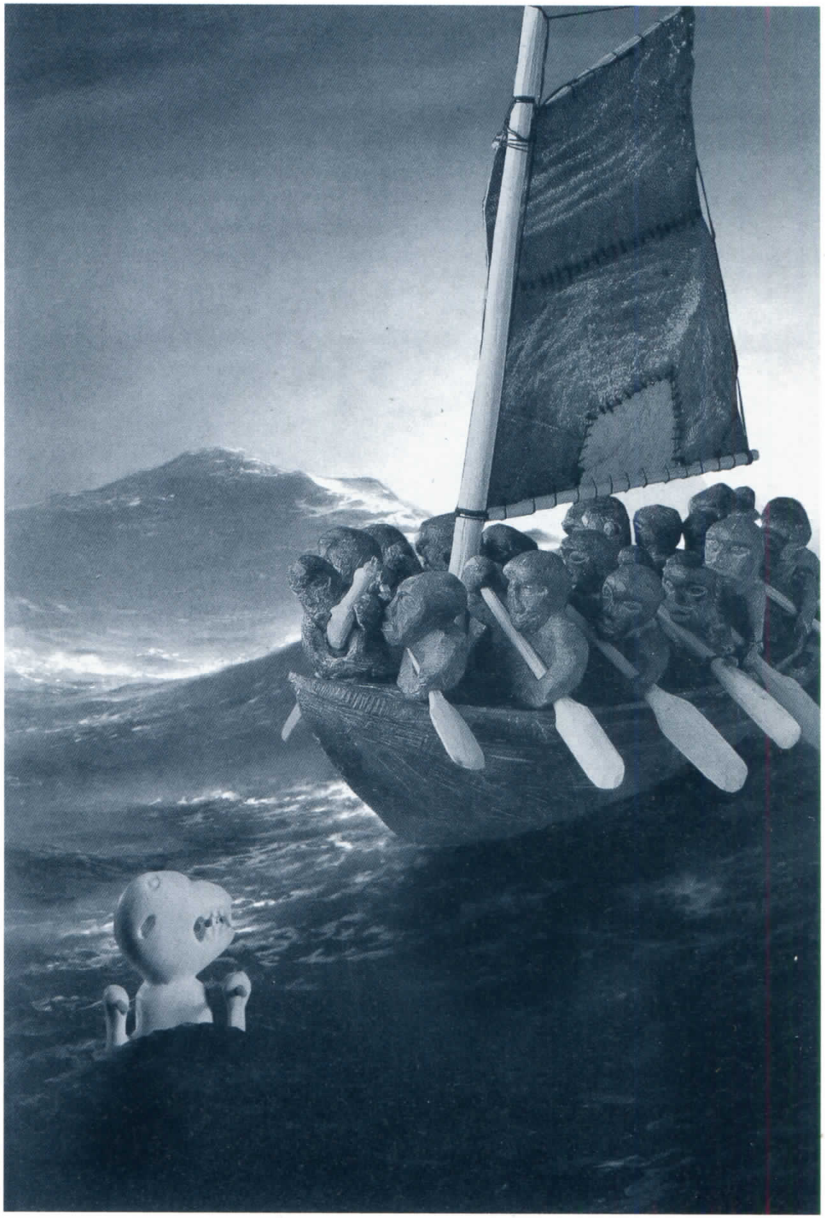

In deze illustratie is een afbeelding van Puvirnituq (Migratie) van de Inuit kunstenaar Joe Talirunili (1893-1976) uit het Canadian Museum of Civilization verwerkt.
© Rosanne van Klaveren (2005).

❄ Niet alleen wordt Groenland in het voorgestelde **Europese grondwet-verdrag** genoemd in verband met de bijzondere regeling (30) voor de invoer van visserijproducten. Ook staat in het verdrag het volgende: *"Verklaring betreffende het* ***Lapse volk*** *(32): ...De Conferentie neemt er nota van dat Zweden en Finland zich ertoe hebben verbonden om de middelen van bestaan, de taal, de cultuur en de levenswijze van het Lapse volk in stand te houden en te ontwikkelen en acht de traditionele cultuur en middelen van bestaan van de Lappen afhankelijk van primaire economische activiteiten als rendierhouderij in de traditionele gebieden van de Lapse nederzettingen..."*. Dit grondwetsartikel geeft Europese erkenning aan de speciale positie van het volk in het noorden van Noorwegen, Zweden, Finland en het Kola-schiereiland. Betreurenswaardig is dat in de Nederlandse versie het denigrerende woord 'Lap' wordt gebruikt in plaats van het juiste woord *'Sami'*. Met uitzondering van de Franse wordt in alle andere vertalingen van het verdrag 'Sami' gebruikt.

❄ De Inuit van **Nunavut** in Canada willen dat hun taal, het Inuktitut, de officiële derde taal van Canada wordt. De bestuurders van Nunavut kwamen erachter dat de staat Canada in 2004 anderhalf miljoen Canadese dollar had uitgegeven aan Franstalige diensten voor de 450 Franstalige inwoners van Nunavut, zo'n 3500 dollar per persoon. En dat terwijl er geen extra geld beschikbaar was voor diensten in het **Inuktitut**, de taal die door 70 procent van de 25.000 inwoners van Nunavut wordt gesproken.
Officiële staatsdocumenten worden niet van overheidswege vertaald naar het Inuktitut: daarvoor draait de autonome regio Nunavut zelf op. Dat kost zo'n 5 miljoen dollar per jaar. Nunavut probeert al sinds de oprichting die kosten op de Canadese staat te verhalen. Binnen Nunavut zelf is Inuktitut wel een officiële taal. Een probleem bij de officiële erkenning als staatstaal is, dat ook de Inuit buiten Nunavut dan in het Inuktitut 'bediend' moeten worden. Dat gaat de Canadese regering aanzienlijk meer kosten dan 5 miljoen dollar per jaar.

❄ Op 16 maart 2005 heeft de VS-Senaat met 51 tegen 49 stemmen toestemming gegeven voor het boren naar olie in **Alaska's *Arctic National Wildlife Refuge***, als onderdeel van het energieplan van president Bush. Milieuorganisaties hebben geschokt gereageerd. In september stemmen het Congres en de Senaat over het opheffen van het verbod op boren in het natuurreservaat.
www.savearcticrefuge.org **www.northern.org**

❄ **Ar(c)tica?** De juiste schrijfwijze is Arctica, met een c na de r. Ook in arctisch ('bij de noordpool horend') zit een c. Arctica en arctisch gaan via het Latijn terug op het Griekse woord arktos, dat allereerst 'beer' betekent. Arktos was ook de Griekse naam voor het sterrenbeeld Grote Beer, dat altijd in het noorden staat; daardoor ging het woord ook 'noorden' betekenen. Bron: *Onze Taal*, 2005-5.

- advertentie -

CANUIT ᑲᓄᐃᑦ

Canuit
Canadian Eskimo Art

Tel./Fax: 040 2415806
info@canuit.com
www.canuit.com

F.D. Rooseveltlaan 116
5625 PD Eindhoven

Arctische Agenda 2005

❄ **8 oktober:** sledehondendag, Hattem **www.arcticlife.info**

❄ **29 oktober:** Arctische Dag in het kader van het Euro-Barentsz Jaar voor Inheemse Volken en Earth Charter +5 **www.arctica.nl**

❄ **5 november:** 'Oekivik', Arctische Markt, Eindhoven **www.oekieviek.nl**

❄ **7 - 9 november:** Earth Charter +5, NCDO-KIT, Amsterdam **www.ncdo.nl**

❄ **november**: IV Russell Tribunal +25 **www.nciv.nl**

❄ **18 - 20 november:** Arctische Weekend +25 **www.arctischweekend.nl**

❄ **10 december:** Zweedse Kerstmarkt, Gieterveen.

❄ Op 8 maart 2005 vierde het **Arctisch Centrum** van de Rijksuniversiteit Groningen in een overvolle zaaltje in het Noordelijk Scheepvaartmuseum haar 35-jarig bestaan. Tijdens het symposium *The Changing Arctic* liet Volkert Rachold van het Alfred Wegener Instituut de nu al grote verandering van de arctische kust zien en waarschuwde, als de permafrost gaat smelten, voor de gevaren van het vrijkomende methaan. Het opvangen van methaan kan echter ook een uitdaging zijn. Thor Larsen van Noragric hield een boeiend betoog over de ontwikkelingen in de laatste veertig jaar en riep de besluitnemers op de geboden uitdaging aan te gaan. Dr Ko de Korte van *Ocean Wide Expeditions* uit Vlissingen sloot het symposium af met een 'commercial' voor arctisch toerisme.

Tijdens het symposium werd het boekje '**Het topje van de ijsberg**. 35 Jaar Arctisch Centrum (1970-2005)' gepresenteerd. In deze jubileumbundel geven zeventien (oud)medewerkers en studenten een indruk van 35 jaar onderzoek en onderwijs van het Arctisch Centrum. Voor wie lang in het Nederlands arctisch netwerk meedraait, roept het veel herinneringen op, zoals aan de boeiende symposia met bijvoorbeeld dr Christian Vibe over klimaatfluctuaties aan de hand van vangstcijfers uit Groenland. Het boekje gaat niet diep in op de inbreng van de antropologen die in de beginjaren van het Arctisch Centrum nog een belangrijke rol speelden. In het hoofdstuk *Arctisch Centrum en AMAP* wordt melding gemaakt dat Nederland in het onderzoek naar de milieugevolgen van arctische olie- en gaswinning zal worden vertegenwoordigd door een medewerker van Gasunie BV. De Gasunie is een van de afnemers van Russisch arctisch gas. Het Arctisch Centrum vertelde dat hierover nog overleg wordt gevoerd. De bundel is verschenen als volume 2 in de serie *Circumpolar Studies* en te bestellen bij het Arctisch Centrum: tel. 050 3636834. Het Arctisch Centrum is verhuisd naar Aweg 30 in Groningen. **www.let.rug.nl/arctic**

❄ Het dagverhaal van commandeur **Klaas Hoekstra** van Texel over het in 1826 verongelukken van het galjootschip 'Harlingen' in Straat Davis ***'De dood voor ogen ziende...'*** is hertaald door Annie Douma. Het verhaal, dat oorspronkelijk in 1828 te Harlingen is gepubliceerd, is hierdoor prettig leesbaar geworden. Dankzij Hoekstra's opmerkzaamheid biedt zijn boek daarnaast een boeiende beschrijving van het leven van de Groenlanders in de vroege negentiende eeuw: *"... Dat waren ook goede mensen. Zij leefden helemaal van de visserij. Voor het grootste gedeelte bestaande uit zeehonden...witvissen en eenhoorns welke laatsten hun buiten het spek geheel tot voedsel diende, uitgezonderd de onreinheid en de botten... Om in een beschaafd land te leven dat men nooit gekend heeft is dus voor die mensen net zo onaangenaam als het omgekeerde voor ons"*. Een aanrader.
Uitgeverij: Flevodruk, Harlingen, 2005, €13,50, 80 blz.,
ISBN 90 7088 600 6 **www.fh.nl**
Museum: Het Hannemahuis **www.oud-harlingen.nl**

❄ Bij Rozenberg Publishers zijn twee interessante Engelse boeken verschenen. Het eerste is het proefschrift van mw dr A. Nicole Stuckenberger, ***Community at Play*** *- Social and Religious Dynamics in the* ***Modern Inuit*** *Community of Qikiqtarjuaq* (Nunavut - Canada). Zij promoveerde op 11 mei 2005 in Utrecht en is nu werkzaam bij het Instituut voor Arctic Studies van het Dartmouth College, VS. 2005, €26,50, 240 blz., ISBN 90 5170 957 9.

Het tweede is van Jaap Jan Zeeberg, ***Into the Ice. Barents'*** *wintering on Novaya Zemlya: a Renaissance voyage of discovery*. 2005, €29,50, 320 blz., ISBN 90 5170 926 9. **www.rozenbergps.com**

❄ Van 10 juli t/m 20 november 2005 is in het museum *In 't Houten Huis* in **De Rijp** de tentoonstelling ***Groenland in beeld*** te bezichtigen. De Rijp heeft lange historische banden met Groenland. Ruim anderhalve eeuw lang, van 1645 tot 1798, werden er walvisvaarders uitgereed (= uitgerust). De aanvankelijke bijdrage vanuit De Rijp was relatief hoog: enkele tientallen walvisvaarders. Dit was meer dan 10 % van het Nederlandse totaal. Dit aantal liep geleidelijk terug. Aan het eind van de 18de eeuw werden er vanuit De Rijp nog maar zelden meer dan vijf schepen uitgerust. Bekende Rijper walvisreders waren Boon, Vroon en Bek. Volgens overlevering bracht Boon in 1675 als souvenir een kajak uit Groenland mee, een getuigenis van de contacten met de plaatselijke bevolking.
De tentoonstelling laat foto's, tekeningen en aquarellen zien die Ab Geelhoed in de jaren 1954–1957 op Groenland maakte. Daarnaast zijn voor het eerst zo'n zestig uit Groenland afkomstige objecten uit de privé-collectie van Hans van Berkel uit Eindhoven te zien. Het betreft hier bijzondere twintigste-eeuwse kunst, kunstnijverheid, sier- en gebruiksvoorwerpen van Groenlandse Inuit. Mw dr Cunera Buijs, verbonden aan het Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden, treedt voor deze tentoonstelling op als gast-conservator en verzorgde de catalogus.
Museum *In 't Houten Huis*, Tuingracht 13, 1483 AP De Rijp.
Openingstijden: dinsdag t/m zondag van 11.00 - 17.00 uur, vanaf 16 oktober zondags van 13.00 - 17.00 uur. Op 16,17 en 18 september gesloten. Info tel.: 0299 671286 **www.houtenhuis.nl**

Groenlandse kinderen in Qassiarsuk, Zuid-Groenland.
Foto: © Ab Geelhoed (10 augustus 1955).

❄ Het **Arctisch Weekend** bestaat dit jaar 25 jaar en wordt **18, 19 en 20 november** 2005 in De Rijp gehouden.
Info: Paul en Truus de Groot, tel. 0226 422497
www.arctischweekend.nl

- vooraankondiging -

Barentszzee

Arctische Dag

Arctic Peoples Alert
29 oktober 2005
Filmhuis Den Haag

Debat **Film** **Lezingen** **Muziek** **Fotografie**

in het kader van het Euro-Barentsz Jaar voor Inheemse Volken en Earth Charter +5
in samenwerking met NomadsLife en Filmhuis Den Haag **www.arctica.nl**